

Guia docent

250MEA016 - 250MEA016 - Geomecànica per a Energia i Medi Ambient

Última modificació: 22/06/2024

Unitat responsable: Escola Tècnica Superior d'Enginyeria de Camins, Canals i Ports de Barcelona

Unitat que imparteix: 751 - DECA - Departament d'Enginyeria Civil i Ambiental.

Titulació: MÀSTER UNIVERSITARI EN ENGINYERIA AMBIENTAL (Pla 2024). (Assignatura optativa).

Curs: 2024

Crèdits ECTS: 5.0

Idiomes: Català, Castellà, Anglès

PROFESSORAT

Professorat responsable: SEBASTIAN OLIVELLA PASTALLE

Altres: Folch Sancho, Albert
Olivella Pastalle, Sebastian

CAPACITATS PRÈVIES

Les capacitats derivades d'estudis de grau en enginyeria.

METODOLOGIES DOCENTS

L'assignatura consta de 3 hores a la setmana de classes presencials a l'aula que es repartiran en hores de teoria, resolució de problemes i al treball de casos reals.

El material docent i tots el relacionat amb el desenvolupament de l'assignatura es troba a la plataforma Atenea.

Tot i que la majoria de les sessions s'impartiran en l'idioma indicat a la guia, potser les sessions en què es compta amb el suport d'altres experts convidats puntualment es duguin a terme en un altre idioma.

OBJECTIUS D'APRENTATGE DE L'ASSIGNATURA

Aprendre a conceptualitzar l'enginyeria en el marc ambiental i del desenvolupament sostenible. Aprendre a dirigir, coordinar i desenvolupar projectes complets al camp de l'Enginyeria Ambiental relacionats amb l'energia i el terreny. En aquesta assignatura aprendrà com les propietats i els processos que tenen lloc en el subsòl donen lloc a diferents aprofitaments energètics i ajuden a gestionar determinades problemàtiques ambientals. Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca en el camp de l'energia i el medi ambient tenint en compte el comportament geomecànic del terreny. Capacitat per aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb aquesta àrea d'estudi. Capacitat d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, incompleta o limitada, inclogui reflexions vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis. Capacitat per comunicar conclusions, coneixements i raons últimes que les sustenten a públics especialitzats i no especialitzats de manera clara i sense ambigüitats. Habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant duna manera que haurà de ser en gran mesura autodirigit o autònom.

HORES TOTALES DE DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANT

Tipus	Hores	Percentatge
Hores grup petit	9,8	7.83
Hores grup gran	25,5	20.38
Hores aprenentatge autònom	80,0	63.95

Tipus	Hores	Percentatge
Hores grup mitjà	9,8	7.83

Dedicació total: 125.1 h

CONTINGUTS

Tema 1. Introduccio

Descripció:

Medi ambient, energia i geomecànica
Organització de l'assignatura

Dedicació: 0h 30m

Grup gran/Teoria: 0h 30m

Tema 2. Fonaments

Descripció:

Descripció del medi geològic i processos geològics externs
Materials geològics, tectònica i geologia estructural.
Aigua, gas i calor al terreny
Fluxos de massa i energia en medis geològics
Desplaçaments i deformacions del terreny
Equacions de conservació de massa, moment i energia
Solució numèrica de problemes THM

Dedicació: 6h

Grup gran/Teoria: 6h

Tema 3. Comportament Geomaterials

Descripció:

Tensions i deformacions, tensors i invariants
Deformació per canvis de tensió efectiva, temperatura i succió
Flux d'aigua i calor en geomaterials
Models mecànics bàsics per a sòls
Models mecànics bàsics per a roques

Dedicació: 6h

Grup gran/Teoria: 6h

Tema 4. Energia Geotèrmica

Descripció:

Aprofitament i emmagatzematge d'energia al terreny
Equacions d'estat d'aigua-vapor
Emmagatzematge de calor al terreny. Sistemes reversibles
Energia geotèrmica d'alta entalpia
Sistemes geotèrmics de molt baixa entalpia

Dedicació: 8h

Grup gran/Teoria: 8h

Tema 5. Energía i CO2

Descripció:

Energia i fluids al terreny
Equacions d'estat per a fluids en condicions no ideals
Injecció i extracció de fluids en formacions geològiques
Acoblaments THM: aixecaments del terreny, sismicitat induïda
Aplicacions i exemples

Dedicació: 4h 30m
Grup gran/Teoria: 4h 30m

Tema 6. Aïllament residus nuclears

Descripció:

Energia nuclear, descripció i problemes ambientals
Emmagatzematge de residus en medis geològics.
Barreres argiloses d'enginyeria per a l'aïllament de residus
Models acoblats THM aplicats a barreres d'enginyeria

Dedicació: 3h 30m
Grup gran/Teoria: 3h 30m

Tema 7. Cavitats en roques salines

Descripció:

Emmagatzematge de fluids en cavitats.
Comportament mecànic de roques salines. Fluència. Temperatura
Convergència de cavitats en mines de sal
Problemes acoblats termomecànics en formacions rocoses
Aplicacions i exemples

Dedicació: 3h 30m
Grup gran/Teoria: 3h 30m

Tema 8. Altres aplicacions en enginyeria ambiental

Descripció:

Preses de terres i energia hidroelèctrica
Geomembranes i geotèxtils per a la contenció de residus
Preses de residus miners
Residus bituminitzats
Altres

Dedicació: 9h
Grup gran/Teoria: 9h

Pràctiques

Descripció:

En cada tema es realitzaran pràctiques relacionades amb tasques que poden implicar treball individual o en grup. Una part de les pràctiques serà en horari lectiu i una part serà de treball autònom.

Dedicació: 6h

Grup mitjà/Pràctiques: 6h

Examen de conjunt

Descripció:

Hi haurà un examen de conjunt per confirmar els coneixements adquirits durant el desenvolupament de la assignatura.

Dedicació: 3h

Grup gran/Teoria: 3h

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ

La assignatura s'avaluarà mitjançant tasques que es podran realitzar parcialment a l'aula. Aquestes tasques s'entregaran a través de ATENEA i donaran lloc a un sistema d'avaluació continua.

La qualificació mitjana de totes les tasques suposarà una part majoritària de la nota final. Es realitzarà un examen de conjunt al final del quadrimestre el pes del qual a la nota final serà minoritari.

NORMES PER A LA REALITZACIÓ DE LES PROVES.

Si no es realitza alguna de les activitats d'avaluació continua en el període programat, es considerarà com a puntuació zero.

BIBLIOGRAFIA

Bàsica:

- Banks, D. An introduction to thermogeology: ground source heating and cooling [en línia]. 2nd ed. Wiley, 2012 [Consulta: 20/06/2024]. Disponible a: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/book/10.1002/9781118447512>. ISBN 9780470670347.
- Vidal, R.; Olivella, S.; Saaltink, M.W.; Diaz-Maurin, F. "Heat storage efficiency, ground surface uplift and thermo-hydro-mechanical phenomena for high-temperature aquifer thermal energy storage". Geothermal Energy [en línia]. Volume 10, article number 23, (2022) [Consulta: 17/09/2024]. Disponible a: <https://link.springer.com/article/10.1186/s40517-022-00233-3>.
- Vilarrasa, V.; Silva, O.; Carrera, J.; Olivella, S. "Liquid CO2 injection for geological storage in deep saline aquifers". International Journal of Greenhouse Gas Control [en línia]. Volume 14, May 2013, Pages 84-96 [Consulta: 17/09/2024]. Disponible a: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1750583613000315>.